

der Gerefor-

er loopt het

nu zou het

De Gerefor-

te goederen.

d de inkomsten

meerde Kerken

zij de Gerefor-

re Christelijke

nu krachten

de inkomsten

Gereformeerde

heid, dat de

igd was, toen

e Kerk als de

erkennen, aan

estemming te

gadering deed

k deel dezer

lijke kantoren

tionaal eigen-

in 's Lands

zou dan ook

zelfde zijn ge-

de 16e eeuw

n, d. w. z. een

puerlein be-

bederen. En

den geen het

ver te klagen

gen. Wat als

t een rechts-

rt hier echter

elkander

en juist, dat

land niet de

msche religie

de Roomsche

ze goederen

tereformeerde

in zou gehad

zouden in

zijn, en de

de inkomsten

ten. De be-

le Roomsche

werd en de

erkend als de

ook over het

ver deze ker-

arkgebouwen

Overheid aan

van beelden

meerdere ge-

En even-

zoederen, die

ad om de Kerk te reformeeren, is een
magetuk, waarop we niet al te diep zullen
gaan, omdat het de rechtspolitie der
kerkelijke goederen niet rechtstreeks raakt.
Deen zij hier opgemerkt, dat de voor-
elling van Mr. Van Apeldoorn, alsof
reformatie der Kerk door de Over-
heid daarvan een gevolg zou geweest
in, dat de Overheid nu in plaats kwam
in de Roomsche hiërarchie en haar gees-
telijke macht overnam, niet juist is. In
Duitsland is later wel door Lutherische
rsten de stelling verdedigd, dat toen
geestelijke overheid of wil men de bis-
choppen door de Reformatie wegvielen,
de Overheid hun plaats heeft ingenomen
berust daarop het zoogenamde sum-
mopaat van de Lutherische vorsten over
de Protestantische Kerken, maar voorreest
tellen de Gereformeerde Kerken nooit
te willen weten van een dergelijk sum-
mopaat van de Overheid over de Kerk;
in de tweede plaats heeft Dr. Burkhard
in Bonin in zijn voortreffelijke studie
der de praktische beteekenis van het jus
formandi terecht aangetoond, dat het
reformatie ecclesiae, d. w. z. het recht
de Kerk te reformeeren, dat men des-
daan aan de Overheid toekende, zelfs in
Lutherische landen nooit als een gevolg
in de overdracht der bisschoppelijke
acht op de Overheid is beschouwd, maar
een geheel zelfstandig recht dat als
danig aan de Overheid toekam. Dit
eent grondde zich daarop, dat de Over-
heid volgens de toen heersche beschou-
ing als stedehouder des Gods geroepen
is niet alleen voor de handhaving van de
eetde tafel der zedewet, maar ook voor de
eerste tafel te zorgen, d. w. z. voor den
must van God. Ze was daarom geroe-
en, gelijk onze Belijdenis zegt, om de
land te houden aan den heiligen Kerkdienst
dit te doen door alle afgoderij, allen
schen godsdienst en het rijk van den
ichrist uit te roeien en het Evangelie
al te doen prediken. Waarbij men
dan gewoonlijk beriep op het
bevel van de vrome Koningen onder
ael, die de afgoderij hadden uitgeroeid
den tempeldienst hadden gereformeerd,
o heeft de Overheid ook in ons land
te taak opgevat, en niet op grond van
soort bisschoppelijke macht, maar op
ond van deze taak, haar volgens onze
ijdenis toekomende, heeft zij de Roomsche
ligie verboden en de Kerk tot reformatie
bracht. Zelfs toen de Overheid later maar
te vaak ingreep in de rechten der Kerk
haar wetten en ordonnantien aan de
erk wilde opleggen, heeft zij zich nooit
roepen op een soort bisschoppelijke
acht, maar steeds op het voorbeeld van
oes (d. w. z. van de Overheid) die niet
een politieke, maar ook kerkelijke wetten
akte voor Alkon (d. w. z. voor de Kerk).
chts in één opzicht heeft de Overheid
in ons land als de opvolgster van de
schoppelijke macht beschouwd, nl. ten
achte van het recht van toezicht, dat
den bisschop volgens het kanonieke
cht toekam op het beheer der kerkelijke
ederen. Maar van hoe groeten invloed
toekam op de bestemming dezer goederen
eek is, zooals ik een volgend maal zal
aantonen, de reformatie zelf der Kerk kan
et op een zoogenamd Episcopaal recht
rusten, omdat, gelijk Mr. Burkhard
niet terecht opmerkt, de bisschoppen
ik een recht nooit hebben bezeten. (1)

Dr. H. H. K.

Mr. J. F. VAN BERCK CALKORN, *Onderzoek
in de rechtspraak der kerkelijke en burgerlijke
zaken in Nederland na de Reformatie*, blz. 41.
Dr. VAN LONKIJZEN, *l. r. p.* blz. 30, 51.
Dr. A. KUYPER, *Onderzoek in de rechtspraak der
kerkelijke en burgerlijke zaken in Nederland na de
Reformatie*, blz. 124.
Mr. VAN APeldoorn, *De financiële verhou-
ting tusschen Staat en Kerk* blz. 18.
Mr. VAN APeldoorn, *De financiële verhou-
ting tusschen Staat en Kerk* blz. 121 en v.v.
Mr. VAN APeldoorn, *De Kerkelijke goederen
in Nederland*, blz. 1, 294.
Mr. VAN APeldoorn, *De financiële verhou-
ting tusschen Staat en Kerk* blz. 8.
In de *Kerkelijke Abhandelingen* uitge-
geven door Dr. U. Smit, Heft 1.
Nederlandsche Geloofsbijbel Art. XXXVI.
l. r. p. Heft 1 blz. 15.

Kootwijks Scholen

In hartelijken dank ontvangen Postwissel stem-
men letter W. L. J. F. S.
Dr. J. H. HOUTZAGERS, Voorzitter Best.
Arnhem, Velperweg 88.

Leerstafel.

ALMANAK VAN HET STUDENTENCORPS
DES QUAKKIT INTELLIGENTIAE VOOR HET JAAR
1919. Kampen, Ph. Zalsman — 1919.
Soms de Almanak van het Studentencorps
van de Vrije Universiteit heeft die van het
Studentencorps ONDER THEOLOGISCHE SCHOOL
recht op een bespreking en al is het dan
te buiten mijn schuld, wat laat, voldoe ik
u gaarne aan.
Door de goede zorgen van den uitgever ZALS-
man liet dit Jaarboek, wat druk en band be-
reid is, goed uit. De band met goud op de
maakt, in deze dagen van typografische
extremis heersche karigheid, zelfs den wel-
gen indruk van weelde.
In de inhoud.
De methode om achter den KALENDER de
het Corps gedenkwaardige dagen te plaat-
sen is nog zoo kwaad niet. Dat de Dies Na-
der V. U. op 21 inplaats van 20 October
gere, is een licht te overzien drukfout.
De Rubriek: THEOLOGISCHE SCHOOL van de
Gereformeerde Kerken in Nederland" donkt
het opnemen ook van lijsten der Hoogleraren
Lectoren, die vroeger aan de school werkzaam
gewest, uit historisch oogpunt navolgens-
waardig. Een overzicht van het ten volgen-
de op de colleges behandelde acht ik ter plaatse.
Het KORT VERBAAL der THEOLOGISCHE
SCHOOL in deze Rubriek ontneem ik, dat het
al compileerd met 13 Novieten vermeerderd
en daardoor van 48 op 58 gebracht, tellt
daarbij enkele niet-compileerden en reuisten,
komt men op 63; dat Dr. G. ELZINGA,
advent Curator, den 24en Augustus is gestor-
ven, dat, toen de vele vragen, die de nieuwe
met zich brengen, ook de KAMPER-

commilitenes verontrustten, zij, mede door het,
als sprekers in hun midden optreden van Prof.
BAYNICK en Prof. NOORDTZY, bij vernieuwing
voelden, dat de oplossing alleen gezocht moet
worden in de Openbaring Gods."

Uit de Rubriek: STUDENTENCORPS »FIDES
QUAKKIT INTELLIGENTIAE" aan de Theologische
School te KAMPEN zij vermeld, dat afgevaardig-
den werden gezonden naar de Dies van het
Studentencorps der Vrije Universiteit, van
UNIE DER GEREFORMEERDE MEISJESSTUDENTEN,
van SOCIETAS STUDIORUM REFORMATUM en
dat de Gemeenschappelijke Bestuurs-Vergade-
ring te AMSTERDAM, in de 2e week van Januari,
werd bijgewoond door heel den Senaat en de
daar genomen besluiten omtrent de Gerefor-
meerde actie unaniem door het Corps werden
aangenomen.

En nu nog het MENDELWERK, de hoofdschool
van 'n Studentencorps-Almanak.

Het opent met de Lustrum-Rede van den
Rector-Corporis. Uit deze Rede breng ik hier
naar voren, de, naar het ook mij dunkt, in ozen
tijd niet overbodige »waarschuwende tegen alle
gewichtig doen, tegen een gebukt gaan onder
problemen" en ik ben het goed met den redenaar
eens wanneer hij daaraan toevoegt: »Dit kan
zoo licht een pose worden, een meedoen met
een onwaarschijnlijke mode".

In het bellitristisch gedeelte van dit Mengel-
werk overweegt het proza de poëzie.

Een versje en drie korte stukken in onge-
bonden stijl.

Van een Studentencorps, welks leden door
HONIO in Nederlandsche, door ESSER in Griek-
sche en Latijnsche Taal en Letterkunde en door
HOEKSTRA in Psychologie gedoceerd worden,
was op den akker der fraaie letteren zeker
meerdere vruchtbaarheid te verwachten. Maar
ik zal er den heeren niet al te hard over vallen.

Het is niet alleen de KAMPER Studentencor-
ps-almanak, die aan sterilitet op esthetisch gebied
lijdt.

Zit 'n niet onwaarschijnlijk in het gebukt-
gaan der hedendaagsche Spes Patriae onder de
problemen.

Dan hoe dit zij, de kwaliteit staat ook in
dezen Almanak in omgekeerde verhouding tot
de quantiteit.

Het eenige vers, waarboven uit GORTJES
Iphigenie als motto staat: *Da fing mein Leben
an wenn ich dich liebte*, gaat over de wonderde
attractie van »das ewig Weibliche en is, met
zijn doorvoelde tegenstelling tusschen hefe-
gemis en liefde-gecieting in manlijk-menschevies,
van mooie lyriek. Het staat, evenals de drie
prozaatukken, in het teken der »Nieuwen".

Van deze drie is TADMERT, juistere ware
STILHEID, »n echt stemmingsstukje.

Het weig-droef, gewekt door de zinsge-
wording der stilheid van den in avond-
donkering wegterenden zomer-zonnedag, wisselt
er met het vrelig-blijge, gewekt door de innerlijke
geaardwording van die stilheid der ziel, te midden
waarvan zij de stem van haar God beluistert.

Het tweede is HANSKE.

HANSKE, het acht-jarig voorkind uit het eerste
huwelijk van zijn vader, weet niet dat ELZA,
diens tweede vrouw, zijn lief »Moester, 'n
Moeder niet is. Het is den auteur gelukt zich
intoevoelen in het zielbeweg van den Vader op
den verjaardag van zijn zoonje, jaardag ook van
het sterven zijner eerste.

Het derde proza-tuk heet MEISJESLEED.

Het vertellen van een, in onbevredigd ver-
langen naar hem dien zij mist, verblijvend leven.
De schrijver zag haar s'avond aan avond bij
het grauwe hek van het oude huis.

De beelding van het milieu staat niet achter
bij die van het vorige stuk, maar de invoeling
is niet zoo gelukt.

Was ook zooveel moeilijker.

Ten slotte de niet minder dan, als ik goed
geteld heb, op den kop af 70 VARIA.

Als heel dit literatuur-genre, draagt ook
deze species ervan een inter-communale karak-
ter. Maar zooveel is voor den buitenstaander
er toch wel uit te merken, dat ook in den
kring der Kamper-studenten de humor en het
jolijt nog spring-levend zijn.

En dit acht ik 'n verblijvend verschijnsel.

2. P. J. VAN MELLE, predikant te Nijkerk
REPETITORIUM DER CHRISTELIJKE ETHIEK. Nij-
kerk. — G. F. Callenbach, 1919.

Dit Repetitorium, hetwelk Dr. VAN MELLE
schreef ten behoeve van de Theol. Candidaten,
die zich onder zijn leiding voorbereiden tot het
doen van Proponent-examen in het HERVOERD
KERKENOOTSCHAP, is reeds vroeger hier door
mij besproken.

Thans verscheen het in derde, vermeerderd-
den druk.

Iets wat wel op zijn doelmatigheid wijst.

VAN MELLE omschrijft de Christelijke Ethiek
als »de ontvouwing van den aard en den eisch
van het Christelijk zedelijk leven" en verdeelt
haar in een Algemeen en Bijzonder deel.

De geschiedenis van het leeraak neemt er
ook nu weer een ruime en eervolle plaats in.

Het boek is rijk van inhoud en in bevatte-
lijken vorm geschreven.

Bij de behandeling van de »gemeenschaps-
kringen" dunkt mij echter, dat die der »Maat-
schappij" wat heel stiefmoederlijk is bedeeft.

Ovrigens valt uit dit Repetitorium, welks
schrijver overtuigd is, dat »de Dogmatiek de
Ethiek bepaalt en niet omgekeerd" (p. 11) veel
leering op te doen.

G.

Voor Kinderen.

PREDIKER II vs. 1.

(Vervolg.)

Zoodra dit alles bekend was, wendden de
heeren van het gesticht zich tot den kapitein van
het schip met verzoek om Karel dadelijk terug
te zenden. De kapitein wilde niets liever. Doch
toen de opziener en een der heeren aan boord
verschenen om Karel mee te nemen, weigerde
hij beslist hen te volgen. »Ik wil niet weer terug",
sprak hij, »en loop toch straks weer weg. Ik
wil op een schip en naar Indië, waar het zoo
mooi is, en waar je een vrij leven hebt. Laat
er mij maar heen gaan. Ik wil niet meer".
Wat zou men doen? Er werd over beraad-
sald, en het einde was dat Karel voor één
reis heen en terug zich zou verbinden. De kapitein
vond dit na veel praten goed. De dag van
het vertrek werd bepaald, en de opziener nam
zich voor nog eens hartelijk en vertrouwelijk
met Karel te spreken en hem een Bijbel mee
te geven. Doch toen de goede man na drie
dagen weer verscheen, was het schip onverwacht
reeds vertrokken. Dat gebeurde meer in dien
tijd, toen de meeste schepen nog zeilschepen
waren. Men hing toen veel meer dan nu van
den wind af. Den Bijbel kon men gelukkig nog
nemen.

Zes jaren gingen voorbij. De opziener had de
goede gewoonte met de jongens, die de stichting

verlieten, gemeenschap te blijven houden. Maar
met Karel scheen dit onmogelijk. Men wist niet
waar hij zich bevond, alleen dat hij in Indië
moet zijn. Doch alle brieven kwamen als on-
bestelbaar terug.

Op zekeren avond werd den opziener een
brief overhandigd, die zoo even was gekomen.
Hij opende dien en vond tot zijn groote ver-
assing een bankbiljet van honderd gulden in-
gelaten. Voorts een papierje waarop alleen stond:

Voor het jongen-huis, uit erkentelijkheid.

Verder niets; geen naam of zoo iets waaruit
bleek wie de zender was. Ook was de brief niet
over de post gekomen, maar gebracht door een
onbekende, die zich haastig verwijderd had.

Het was dus blind zoeken, te meer wij er
vaak giften kwamen. De opziener kon niet den
aan afwachten. En dat deed hij ook tot hij na
een jaar weer een brief ontving met honderd
gulden en hetzelfde briefje als voren. Weer
peinsde en dacht de opziener wie toch de
schenker welen kon. Maar hij kwam niet verder
en gaf het eindelijk op.

De zes jaren werden twaalf. Op een zomer-
schen dag, terwijl de opziener in zijn kantoor
bezig was, werd hij geroepen daar er een heer
was om hem te spreken.

In de spreekkamer gekomen vond hij daar
een man van ongeveer dertig jaar wiens gebruik
gelaat bewees dat hij lang in het Oosten had
verkeerd. De onbekende, iemand van knap
uiterlijk en van forse gestalte droeg een zeer
fraaie kleeding, die veel had van een uniform,
en zijn fne gestalte nog beter deed uitkomen.

»Vergeef me dat ik u mischien kom storen",
sprak de bezoeker. »Maar ik wilde het niet
langer uitstellen. Kent u mij nog?"

De opziener wierp een scherp blik op den
jongen man die voor hem zat. Na een poos
zei hij:

»Ik zie iets bekende, maar toch weet ik vol-
strekt niet wien ik de eer heb voor mij te zien".

»Herrinert u Karel u niet meer, Karel Mulder
die twaalf jaar geleden van hier wegging? Hebt
u nog wel eens van hem gehoord?"

»Neen, maar u kunt toch Karel Mulder niet
zijn, een onzer laatste jongens. Ik vrees dat
jij den breeden weg des verders is opgegaan.
Toch heb ik veel voor hem gebeten. Dat was
alles maar ook het beste wat ik doe kon.

Weet u misschien iets van hem?"

(Wordt vervolgd.)

Scherp.

Twoe eeuwen geleden schreef een bisschop
der Eugelesche Kerk een boek, waarin hij han-
deelde over de maan, en hoe het er daar vol-
gens zijn meening uitzag. Hij sprak van de
bergen en van de dalen, trachtte te bewijzen
dat de maan bewoonbaar was en zoo meer.

Het boek verkreef groot opzien. De een
vond het zotheid, en begreep niet hoe een
verstandig man zijn tijd verspillen kon met zulke
dwaaheid. Anderen daarentegen meenden
dat de bisschop, die een zeer geleerd man was,
toch wel gelijk kon hebben, althans ten deele.
Weer anderen dorsten geen oordeel uitspreken,
en nog anderen maakten den bisschop en zijn
werk bespottelijk.

Tot deze laatste behoorde ook een hoogge-
plaatst heer, een graaf, die dikwijl met den bis-
chop in aanraking kwam. Op zekeren dag
toen dit weer het geval was, zeide de graaf
spottelachend tot den bisschop.

»Eerwaarde heer, ik heb uw boek over de
maan gelezen. Het is mooi en verhaalt ons
nieuwe dingen. Maar nu een vraag. De wer-
eld in de maan schijnt nog niet zoo kwaad te
zijn, maar hoe moeten wij er komen? Het is
een verre reis, en men moet heel wat mede-
nemen."

»Het verblijft mij», antwoordde de bisschop,
die heel goed begreep dat de graaf hem ge-
spotte, »dat mijn boek u genoegen gedaan
heeft. Wat nu uw vraag betreft, die is gemak-
kelijk te beantwoorden. U hebt zooveel kastelen
in de lucht gebouwd, dat het u op de lange
reis wel aan pleisterplaats zal ontbreken.

Dat kunt u dan uitrusten en voorraad opdoen.
De graaf zei niets en droop verslagen af.

Een Vraagtoeken.

Een onzer lezers vraagt welk uur er van de
vliegtuigen te wachten is voor de toekomst.

Hierop dit:

In de tweede helft der achttiende eeuw werden
de luchtbollen uitgevonden. Dertig jaar leefde
de groote Amerikaanse staatsman en natuur-
onderzoeker Franklin. Men vroeg hem, hoe hij
dacht over het toekomstig nut van den luchtbol.

Zijn antwoord was kort:

»Welk nut heeft een jong geboren zoon? Hij
kan een man worden.

Dit zij genoeg.

BRIEFWISSELING.

P. D. te S. Herhaaldelijk is op deze plaats
gezegd, dat bij het stellen van vragen rekening
dient gehouden te met wat boven deze afdeeling
staat: Voor kinderen. Nu zijn uw vragen toch
wel allerminst geschikt voor het jeugdig verstand,
althans niet in dezen vorm. Bovendien kan
men wat kinderen van deze waarden moeten
weten immers vinden in Hellenbroeks Vragen-
boekje en dergelijke. We hadden gaarne, gelijk
anders in dergelijke gevallen, uw vragen aan de
Redactie opgevoerd. Doch u spreekt bepaald
van de Kinderafdeeling. We zullen nu afwachten
hoe u wenscht. Doch voor kinderen zijn uw
vragen te hoog.

HOOGENRIJK.

Buitenland.

Duitsland. Vrijmaking der Kerk
Het is opmerkelijk dat in desen tijd, nu de
Evangelische Kerk van Duitsland in een ernstige
crisis doorleeft, de aandacht gevestigd wordt op
de Gereformeerde beschouwing omtrent de Kerk.

Het werd door Dr. juris A. Oeschey, priva-
dozent aan de Universiteit te Leipzig, betoogd,
dat aan de Gereformeerde beschouwingen een
bijzondere »verfassungsbildende" kracht wordt toe-
geschreven, en dat de drang van dien tijd deze
geschikt schijnt te maken om tot voorbeeld te
dienen.

Volgens Zwilling, zoo betoogt Dr. Oeschey, is
de zichtbare Kerk de vergadering van alle
mensen op aarde, die belijden in Christus te
gelooven, maar verder ook de afzonderlijke ne-
vens andere bestaande kerkelijke gemeente, on-
der beding, dat zij in Christus geloofd. De al-
gemeene kerk is niet georganiseerd, wel zij het
de afzonderlijke kerkelijke gemeenten. Deze zijn
de organen van de Kerk Christi voor het kerke-
lijk handelen. Leeraamt en regering zijn tegen-
stellingen. De kerkelijke gemeente heeft de kerke-
lijke macht, maar zij bezit geen oekumenische
macht, dat is geen macht over de geheele we-

reld, maar slechts een plaatselijke macht, die
alleen voor haar zelf geldt. De kerkelijke
macht is de rechtens geordende gemeentelijke
zelfregering. Calvijn heeft Zwilling's gedachten
verder ontwikkeld. Volgens hem is de kerkelijke
macht sleutelmacht.

Maar er bestaat een wezenlijk onderscheid
tusschen de uitoefening der sleutelmacht door
het leeraamt en door de kerkelijke gemeente.
De eerste dient de »Sielzorge", of zij (gelijk
wij het uitdrukken) ontsluit het hemelrijk; de
tweede is de tucht, d. w. z. zij handhaaft de
orde in de kerk, zij bestuurt en regeert de
kerk.

Dr. Oeschey toont voorts aan, dat het Zwilling
en Calvijn niet gelukt is hunne denkbeelden
geheel te verwezenlijken. De zuivere uitwerking
hunner beginselen kon eerst plaats hebben in
die Gereformeerde gemeenten, die niet
onder de hoede van den Staat, maar vrij van
hem of in tegenstelling met hem tot ontwikke-
ling kwamen. Ook beweert deze rechtsgeleerde
dat Luther ten oorechte verweten wordt, dat
hij het gemeentebeginsel heeft prijsgegeven.

Volgens Luther is de Kerk de gemeente des
Heeren, de vergadering der geloovigen, welk
leeraamt in zich draagt en door de krachten
des Geestes datgene toestemt, wat hij die het
leeraamt heeft, naar het drijven des Geestes
sprekt en doet. Maar de nood van den tijd
heeft, door de zwakheid des vleesches, het
Evangelisch-Lutherisch Kerkgenootschap het
aanrijt gegeven. Uit de Kerk die door genade-
gaven geleid werd en die een oekumenische
macht had, is de door staatsgrenzen beperkte
landskerk geboren met den summus episcopus
(opperste bisschop) aan het hoofd.

Het opzienersambt van den heer des lands
is echter geen opzienersambt. De summus epis-
copos kan datgene niet doen, wat een predikant
eener Evangelische gemeente kan. Hij benoemt
wel den predikant, maar hij heeft niet het
recht het Woord en de Sacramenten te bedie-
nen. Het is geen geestelijk ambt, het is de
staatsmacht. Dat is het wat uit Luther's gees-
telijke gebouwe Kerk is geworden. Prof. Sohn
sprak in 1913: »Uit het oogpunt van de
aesthetica maakt de Evangelische kerkorde een
eigenaardigen indruk. Welk een stijl! Eene
kerk met een wereldlijk hoofd, op den kerke-
toren de pickelhaube".

Nu is de heer des lands onttrond. Toen de
nood van den tijd den oproep om de Kerk te
organiseren, kon men onder de kroon nog
een Christelijk hoofd onderstellen. Maar wien
dekt de physische (revolutionaire) muts? Zijn
daaromder gesachten, die kerkelijk of der Kerk
vijandig zijn? Moet een Staat macht over de
Kerk hebben, die tusschen hem en de Kerk een
diepe gracht graaft? De macht over de Kerk
behoort aan de Kerk.

Aldus het betoog van Dr. Oeschey. Van
haren hoop wij, dat het moge inslaan! Mocht
de Ev. Lutherische Kerk in Duitsland niet
om den wille van het behouden van staats-
tracumenten voor hare predikanten, aan den
Staat verbonden blijven.

Duitsland. Een levensteeken.

Men deed ons de vraag, of er in het buiten-
land geen tekenen op te merken zijn, dat men
zich buigt onder de slaande hand Gods? Men
zou dit vooral in de landen, die de nederlaag
geleden hebben, kunnen verwachten. Uit Hon-
garije vernemen wij, dat na de regering van
Beia Kun, welke een half jaar lang heeft ge-
woed tegen predikanten, pastoren en onderwijzers,
waarvan velen den marteldood moesten sterven,
het volk van Gereformeerde belijdenis weer de
Kerk is gaan zoeken en dat er tekenen van
boetvaardigheid onmiskenbaar worden gevonden.

Wat Duitsland betreft, ons trof een stukje
dat we in de »Rel. Kirchenzeitung" vonden. Het
luidt aldus:

»Landesbusstaf! Maar waar is het land, dat
het Woord des Heeren in den zin van Jeremia
22: 29 hooren wil? In plaats van zich te bui-
gen onder de magtige hand Gods, die ons
een in-estortend liet beleven, die geheel eenig
is in de geschiedenis der wereld, is de onbe-
schaamde opstand tegen den Heere en zijn
Christus, tegen alles, wat maar een rest van
tucht en zedelijkheid beteekent, uitgebroken.
Ons land schijnt een nog ruwelijkere katastrofe
tegenmoet te gaan, dan het reeds doorleefde. De
massa is uitgegreden door genotcrust en licht-
zinigheid, door ledigheid en zonde, door geesten
uit den afgrond en verbinding uit de hel. Wee,
wanneer het verderf haar plotseling aangrijpt.
Wee, wanneer er het laatste uur terugkeert! De
boodschappers van Jezus houden wel niet op
met heiligen ernst hun roepstem tot boete ook
tot deze massa te laten doordringen. Maar hoe
gering is de weerklank, die daarop vernomen
wordt. Hier en daar zijn het enkele zielen, die
zich kwellen over de verdorvenheid om hen
heen; enkelen die het voelen: niemand onder
is vrij van de groote gezamenlijke schuld, die
het waakgericht Gods over ons bracht! En
wanneer deze eenstemme aangezegen worden
door het stille maanen des Heiligen Geestes,
door de trekking des Vaders, door de roepstem
van Jezus! Dan komt er een boetedig in de
stille binnenkamer, waarover de engelen in den
hemel zich verblijden. Er is ook een boetedig
in het huzegozin, dat nu op den eeuwigen grond
van het Woord Gods gegrondvest wordt en dat,
wij Jezus er Zijn intrek neemt, heil wedervaart.
En het ontbreekt dan niet aan een boetedig
in gemeente en kerk, waar men de redding niet
in allerlei organisaties en vormen zoekt, maar
in den Geest, die van den gekruisigden, opge-
stanen en verhoogen Heiland van zondaren
uigaat. Maar het blijft er bij: dit alles verstaat